

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๙/๒๕๖๕

เรื่องพิจารณาที่ ๗/๒๕๖๕

วันที่ ๒๐ เดือน กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง { ศาลอุทธรณ์ ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ หรือไม่

ความเห็น

คดีนี้ ศาลอุทธรณ์ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามคำร้องของนายสำออย วันเพ็ญ ผู้อุทธรณ์ ในคดีอุทธรณ์คำวินิจฉัยคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ว่า พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ หรือไม่

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้อุทธรณ์ถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีอาญา ระหว่างการพิจารณาคดี ผู้อุทธรณ์ได้รับการปล่อยชั่วคราว ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องคดีถึงที่สุดแล้ว หลังจากนั้น ผู้อุทธรณ์ยื่นคำขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาต่อคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา คณะกรรมการมีคำวินิจฉัยยกคำร้อง เนื่องจากผู้อุทธรณ์มิได้ถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดี ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๒) ผู้อุทธรณ์ยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการต่อศาลอุทธรณ์

เห็นว่า กระบวนการยุติธรรมในการดำเนินคดีอาญาตามที่กฎหมายบัญญัติ เป็นหน้าที่ของรัฐ ในการรักษาความสงบเรียบร้อยที่เหมาะสมและให้ความเป็นธรรมกับบุคคลทุกฝ่าย และเป็นหน้าที่ของ

บุคคลที่จะต้องยอมรับปฏิบัติตามกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน เมื่อบุคคลใดถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดอาญา บุคคลนั้นต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตามกฎหมาย หากภายหลังปรากฏหลักฐานชัดเจนว่า จำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้จำเลยมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย โดยบัญญัติหลักเกณฑ์ไว้ว่า

(๑) เป็นจำเลยที่ถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการ

(๒) ถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดี และ

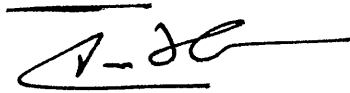
(๓) ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดและมีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดี หรือปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด

ค่าทดแทนเป็นประโยชน์อย่างหนึ่งที่กฎหมายกำหนดให้รัฐจ่ายทั้งที่รัฐไม่ได้กระทำการใดผิดหรือฝ่าฝืนต่อกฎหมาย การให้ค่าทดแทนกรณีนี้เป็นการให้ประโยชน์อย่างหนึ่งเช่นกันที่กฎหมายกำหนดให้รัฐจ่ายแก่บุคคลที่ไม่ได้กระทำความผิดแต่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเอง การคุมขังจำเลยระหว่างการพิจารณาคดีเป็นความจำเป็นภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย เพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปโดยเรียบร้อย และสามารถบังคับตามคำพิพากษาได้ อย่างไรก็ตาม กระบวนการยุติธรรมเป็นการพิจารณาตามพยานหลักฐาน ย่อมมีโอกาสผิดพลาดแม้ไม่มีเจตนาทุจริต พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ตรขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๔๖ ซึ่งบัญญัติเงื่อนไขประการหนึ่งว่าต้องเป็นจำเลยในคดีอาญาที่ถูกคุมขังระหว่างพิจารณา พระราชบัญญัตินี้จึงบัญญัติให้มีการจ่ายค่าทดแทนความเสียหายให้แก่บุคคลผู้ตกเป็นจำเลยในคดีอาญาและถูกคุมขังระหว่างพิจารณาซึ่งไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด เหตุผลเนื่องจากจำเลยถูกคุมขังไม่อาจใช้ชีวิตโดยปกติ ไม่สามารถประกอบอาชีพทำมาหากินกฎหมายจึงให้รัฐจ่ายค่าทดแทนแก่จำเลยที่ขาดโอกาสในการใช้ชีวิตโดยปกติและไม่สามารถประกอบอาชีพหากจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราวระหว่างการพิจารณา จำเลยย่อมใช้ชีวิตได้ตามปกติและมีโอกาสประกอบอาชีพหารายได้ แม้จะต้องเสียเวลาและมีค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดี แต่เป็นกระบวนการตามกฎหมายที่บุคคลทุกคนต้องยอมรับและปฏิบัติ ไม่ถือเป็นความเสียหายที่รัฐจะต้องให้ประโยชน์ทดแทน

สำหรับข้ออ้างของผู้อุทธรณ์ที่อ้างว่า หากต้องการเรียกร้องค่าทดแทน ต้องยอมถูกคุมขังก่อนนั้นไม่ต้องด้วยเจตนารมณ์ของกฎหมาย กระบวนการยุติธรรมบัญญัติขึ้นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย มิใช่เพื่อแสวงหาผลกำไร เมื่อจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราว ไม่ถูกควบคุมตัวระหว่างการพิจารณาคดี จำเลยย่อมสามารถใช้ชีวิตและประกอบอาชีพได้ตามปกติ ไม่มีความเสียหายที่รัฐต้องจ่ายค่าทดแทนให้ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๒) ไม่ได้เพิ่มภาระให้แก่จำเลย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ไม่มีบทบัญญัติทำนองเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และไม่มีบทบัญญัติเปลี่ยนแปลงหลักการเป็นอย่างอื่น คงมีบัญญัติเพียงมาตรา ๒๙ รับรองสิทธิของบุคคลที่ถูกดำเนินคดีอาญา และรับรองสถานะความเป็นผู้บริสุทธิ์ของจำเลยในคดีอาญา ไม่ได้บัญญัติเพิ่มเติมสิทธิได้รับค่าทดแทน ดังนั้น มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์การให้ประโยชน์เพื่อทดแทนแก่จำเลยที่ไม่ได้กระทำความผิดทั้งที่รัฐไม่ได้กระทำการใดผิดกฎหมาย ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ แต่เป็นการให้สิทธิเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๒) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙

(นายจิรนิติ หะวานนท์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ